

July 2004

การพัฒนาการเรียนการสอนวิชา ภูมิศาสตร์วิชาชีพครู : การนิเทศแบบคิดวิเคราะห์

สมศรี เข็ชรยิ้ม

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>



Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

เข็ชรยิ้ม, สมศรี (2004) "การพัฒนาการเรียนการสอนวิชา ภูมิศาสตร์วิชาชีพครู : การนิเทศแบบคิดวิเคราะห์," *Journal of Education Studies*: Vol. 33: Iss. 1, Article 17.

DOI: 10.58837/CHULA.EDUCU.33.1.17

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol33/iss1/17>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

การพัฒนาการเรียนการสอนวิชา ปฏิบัติการ วิชาชีพครู : การนิเทศแบบคิดวิเคราะห์

สมศรี เพ็ชรยิ้ม

ในปีการศึกษา ๒๕๕๗ ได้มีการปรับหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตจากหลักสูตร ๔ ปี เป็น ๕ ปี โดยกำหนดให้ใช้เวลาเรียนวิชาปฏิบัติการวิชาชีพเป็นเวลา ๑ ปี จากหลักสูตรเดิมใช้เวลาเพียง ๑๘ สัปดาห์ และเพิ่มหน่วยกิตจาก ๖ หน่วยกิต เป็น ๘ หน่วยกิต ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่มุ่งเน้น การปฏิรูปการศึกษาทุกระดับให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานผลิตครูที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถในการสร้างสรรค์การเรียนรู้แนวใหม่ และข้อกำหนดในราชกิจจานุเบกษา (พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา, ๒๕๕๒) ที่ได้กำหนดให้ผู้ที่ จะขอรับใบประกอบวิชาชีพครูจะต้องมีการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นเวลาไม่น้อย กว่าหนึ่งปี (เอกสารประกอบการประชุมคณาจารย์คณะครุศาสตร์, ๒๕๕๗) วิชาปฏิบัติการ วิชาชีพครู (พ.ศ. ๒๕๕๕-ปัจจุบัน) หรือวิชาประสบการณ์วิชาชีพ (ก่อน พ.ศ. ๒๕๕๕) เป็นวิชาที่สำคัญในหมวดวิชาครูเพราะเป็นวิชาที่สร้างเสริมและพัฒนาความสามารถ ความพร้อมในการปฏิบัติงานวิชาชีพให้เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ เป็นวิชาที่ผู้เรียนจะ ต้องประมวลความรู้พื้นฐานในด้านวิชาครู และวิชาสาระทั้งปวงที่เรียนมาแล้วไปใช้ใน ปฏิบัติการในหน้าที่ครูในสถานการณ์จริง การฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู เป็นการ จัด ประสบการณ์ในด้านวิชาชีพครูโดยตรงให้แก่ลิตในระย ๑๖-๑๘ สัปดาห์เต็มเวลา เพื่อให้ นำทฤษฎีและหลักการที่ได้ศึกษามาแล้วไปประยุกต์ใช้ในสภาพจริง โดยสามารถ แก้ปัญหาในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ เรียนรู้การ ทำงานร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง สามารถพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองได้อย่างเหมาะสม กับวิชาชีพ มีทัศนคติที่ดีและศรัทธาต่อวิชาชีพครูซึ่งแสดงถึงความสำเร็จในการ ประกอบวิชาชีพครู อันเป็นเป้าหมายสำคัญของวิชาปฏิบัติการวิชาชีพครูทั้งในปัจจุบัน และอนาคต

ในขณะที่นิสิตเรียนวิชาประสบการณ์วิชาชีพ นิสิตจะต้องเรียนรู้สิ่งต่างๆ และสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประสบการณ์ตรงในสภาพสิ่งแวดล้อมที่เป็นทั้งรูปธรรมและนามธรรมในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของการปฏิบัติงานครูซึ่งแตกต่างจากวิถีชีวิตปกติของนิสิตเอง จึงเป็นการปรับตัวและการเรียนรู้ที่ต้องใช้พลังใจเป็นอย่างยิ่งในการที่จะปฏิบัติงานอย่างมีความสุขและศรัทธาต่อวิชาชีพ ซึ่งอาจารย์นิเทศก์สามารถเป็นผู้ให้กำลังใจแก่นิสิตได้ด้วยการสนับสนุนให้นิสิตเป็นตัวของตัวเอง เรียนรู้ในการใช้ความรู้และประสบการณ์ที่ได้เรียนมาจากทฤษฎีต่างๆ มาสร้างสรรคกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยพลังความสามารถและศักยภาพของตนเอง โดยให้นิสิตได้มีโอกาสคิดพิจารณาวิเคราะห์ใคร่ครวญอย่างสร้างสรรค์ (Critical reflection thinking) ทำให้นิสิตเกิดการรู้จักคิด วิเคราะห์ วิจารณ์ และเลือกสาระที่มีคุณค่ามาบูรณาการให้เป็นความคิดของตนเอง ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลด้วยตัวของนิสิตเอง และนำไปสู่ความคิดในการพัฒนางานครั้งต่อไปอย่างต่อเนื่อง การนิเทศในลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้นิสิตได้สร้างภาพงานครูที่ถูกต้อง สร้างสรรค ทั้งด้านความรู้ แนวคิดเกี่ยวกับครู ทักษะการปฏิบัติงานครูและสำนึกของความเป็นครูที่ติดตัวนิสิตอย่างยั่งยืนตลอดไป แต่จากรายงานสรุปการสัมมนานิสิตหลังฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และ พ.ศ. ๒๕๔๕ พบว่านิสิตมักเกิดปัญหาในระหว่างฝึกสอนหลายประการทั้งในด้านการปรับตัว และการเขียนแผนการเรียนรู้ ที่นิสิตรู้สึกว่าการจัดขึ้นไม่เป็นที่ยอมรับของอาจารย์นิเทศ เพราะถูก

แก้หลายครั้ง ทำให้บางครั้งแก้ไขทันก็ต้องสอนโดยไม่มีแผน หรือไม่ได้สอน เหมือนปัญหาเกิดขึ้นในช่วงปี ๒๕๓๗ ทำให้นิสิตมีความหวาดวิตกว่าแผนการสอนที่จัดขึ้นจะไม่ถูกใจอาจารย์นิเทศ เมื่อส่งแผนการสอนก็ถูกแก้ทุกครั้ง และนิสิตไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นใดๆ เพราะอาจารย์ไม่เปิดโอกาสให้ (สรุปการสัมมนา นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ, ๒๕๓๗) ทำให้นิสิตรู้สึกสับสน คับข้องใจและสูญเสียความมั่นใจ ด้วยความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาการเรียนการสอนแบบคิดวิเคราะห์ในวิชาประสบการณ์วิชาชีพ โดยทดลองใช้แผนการพัฒนาที่สร้างขึ้นกับนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพและศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตในด้าน ๑) พัฒนาการของผลสัมฤทธิ์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ๒) ลักษณะของนิสิตก่อนการทดลอง การเปลี่ยนแปลงลักษณะและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ๓) พัฒนาการในการคิดวิเคราะห์และ ๔) ความคิดเห็นของนิสิตต่อกระบวนการเรียนการสอนแบบ คิดวิเคราะห์ โดยใช้วิธีศึกษาเป็นรายกรณี กับนิสิตภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เรียนวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ๔ ในภาคต้น ปีการศึกษา ๒๕๓๘ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ซึ่งประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือได้แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบคิดวิเคราะห์ในวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ตลอดจนได้วิธีสอน กิจกรรม และตัวอย่างคำถามที่ใช้ในการนิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในการดำเนินการวิจัยผู้เขียนได้สร้างแผนพัฒนาการเรียนการสอนแบบคิดวิเคราะห์ขึ้นและนำไปทดลองใช้กับกรณีศึกษา ซึ่งเป็นนิสิตที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอนวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ๔ โดยศึกษาพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับนิสิตตลอดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพอย่างละเอียดเป็นเวลา ๑๘ สัปดาห์ ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนการสอนคือ นิสิตจะต้องเป็นผู้ปฏิบัติงานด้วยตัวเอง โดยศึกษางานที่ต้องทำ วิเคราะห์งานครู สภาพปัญหาต่างๆ รวมทั้งตั้งเป้าหมายและวิธีทำงานด้วยตัวเอง นิสิตจะต้องวางแผนงานและปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้ เมื่อได้ปฏิบัติงานไปแล้ว นิสิตจะได้ใช้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์งานสอนของตัวเอง และทำกิจกรรมศึกษาและวิเคราะห์งานครูประจำชั้น วิเคราะห์นักเรียนและปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนการตรวจงานของนักเรียน วิเคราะห์แผนการสอนก่อนสอนและประเมินผลการสอนหลังสอน ตลอดจนปัญหาและสาเหตุที่เกี่ยวข้อง นิสิตจะสรุปสาระการเรียนรู้ การทำงานที่เกิดขึ้นทั้งในด้านการจัดกิจกรรม และการประเมินผลลงในสมุดบันทึกการเรียนรู้ประจำสัปดาห์ และเพื่อให้ นิสิตสามารถพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบอิงปัญหา (Problem based learning) ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากปัญหาต่างๆ ฝึกให้นิสิตได้แก้ปัญหาโดยมีอาจารย์เป็นที่ปรึกษาและให้ความสะดวก (Barrows, 1985 และ Stepien and Galagher, 1993) กับการแก้ปัญหาแบบอริยสัจสี่คือ สามารถระบุปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา คิดหาแนวทางในการแก้ปัญหา แล้วเลือกแนวทางที่เหมาะสมไปใช้ในการแก้ปัญหา (สมน อมรวีวัฒน์,

๒๕๓๑) โดยผู้สอนใช้คำถามอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงแก่นิสิตและกระตุ้นให้นิสิตได้คิดวิเคราะห์แผนการสอนก่อนสอนและประเมินผล การปฏิบัติการสอนทุกแผน ในการศึกษาการพัฒนาการเรียนการสอนแบบคิดวิเคราะห์ผู้เขียนได้ใช้แผนการพัฒนาหรือแผนการนิเทศงานหลัก ๒ งาน คือ

งานครูประจำชั้น โดยกำหนดให้นิสิตได้เป็นเจ้าของห้องเรียน วางแผน และออกแบบตกแต่งเพื่อการจัดเตรียมห้องเรียนให้ น่าเรียนรู้ เมื่อนิสิตได้ออกแบบแล้วจะนำมาอภิปรายซักถามร่วมกันกับอาจารย์ว่าเป็นไปได้เพียงไร นิสิตจะได้เรียนรู้จากการปฏิบัติและทดลองตามความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง ในการจัดเตรียมบรรยากาศในชั้นเรียน เป็นต้นว่า ป้ายหน้าที่กรรมการรักษาความสะอาด ตารางเรียน ช่องของใช้ ป้ายนิเทศที่น่าสนใจ ควรเป็นอย่างไร ตลอดจนการจัดชั้นอุปกรณ์การเรียนของนักเรียน การจัดโต๊ะเรียนที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอนทำได้อย่างไรบ้าง โดยอาจารย์จะเป็นผู้ใช้คำถามเพื่อให้ นิสิตเห็นสิ่งที่ดีแล้ว และสิ่งที่ควรปรับปรุงในด้านความเหมาะสม คุ่มค่า คงทน และน่าสนใจ ในการนี้นิสิตจะได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน ในด้านการวางแผน การใช้กิริยามารยาทและภาษาให้เหมาะสมกับอาจารย์ในโรงเรียน เจ้าหน้าที่พัสดุ และเจ้าหน้าที่เอกสาร ซึ่งนิสิตจะต้องประสานงานด้วยตลอดระยะที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รวมทั้งการดูแลนักเรียนในชั้นของตนเอง

งานสอน เมื่อนิสิตวิเคราะห์หลักสูตรได้แล้วจะต้องทำแผนการสอนรายชั่วโมง โดยใช้

ความรู้และความคิดจากประสบการณ์ที่เรียนมาจากภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์และจากการค้นคว้าด้วยตนเอง โดยตั้งเป้าหมายและจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้รับผลตามเป้าหมายนั้นๆ ในการนิเทศการสอนนี้ แบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน คือ

นิเทศก่อนการสอน เมื่อนิสิตเขียนแผนการสอนแล้วจะนำมาเล่าและสนทนากับอาจารย์นิเทศก์ โดยอาจารย์นิเทศก์จะเป็นผู้ซักถามเนื้อหา เป้าหมาย และกิจกรรมที่จัดไว้ว่าตรงตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ความเป็นไปได้ของกิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนร่วม การเชื่อมโยงกิจกรรม การลำดับความคิด การให้นักเรียนร่วมกิจกรรม การแสดงออก และปัญหาที่อาจเกิดขึ้น เพื่อจะให้นิสิตได้คิดและมองเห็นภาพกว้างขึ้น การแสดงความคิดเห็นในการพิจารณาแผนการสอนร่วมกันอย่างละเอียดจะช่วยให้นิสิตได้คิดทบทวนหรือปรับเปลี่ยนแผนการสอนโดยใช้ข้อคิดเห็นที่ได้จากการสนทนาร่วมกันเพื่อผลประโยชน์ของนักเรียน โดยที่อาจารย์นิเทศก์จะไม่แก้ไขให้ไปไปตามความคิดของอาจารย์นิเทศก์ แต่จะกระตุ้นให้นิสิตมองเห็นการเติมเต็มในส่วนที่ขาดหายไปหรือเลือกทางเลือกอื่น โดยใช้วิธีการนิเทศด้วยการใช้คำถามให้นิสิตคิดวิเคราะห์ที่ใคร่ครวญในสิ่งที่ทำมาแล้วด้วยเหตุและผล ทำให้นิสิตมีความมั่นใจและมีความแม่นยำเพราะเป็นสิ่งที่นิสิตคิดขึ้นเองตามแนวของตนเอง ส่วนที่นิสิตนำไปแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมเป็นการเตรียมตัวให้พร้อม ทำให้นิสิตรู้สึกว่าการสอนแต่ละครั้งเป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนา จึงไม่วิตกว่าเป็นความผิดหรือล้มเหลวแต่อย่างใดแม้การสอนชั่วโมงนั้นมีปัญหาเกิดขึ้น

การนิเทศขณะการสอน ในขณะที่นิติตดำเนินการสอนตามแผนการสอนที่วางไว้แล้ว อาจารย์นิเทศก์จะบันทึกประเด็นที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่นิติตวางไว้ อาจารย์ นิเทศก์จะดูการสอนของนิติต โดยที่ไม่ได้แสดงความจริงจังก้องคร่ำครวญให้นิติตเห็น แต่จะใช้การฟังและสังเกตนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ และแอบดูนิติตเป็นระยะๆ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้นิติตเกิดอาการวิตก ประหม่า หรือเกิดความเครียด ในขณะที่ดำเนินการสอน ในการนี้อาจารย์นิเทศก์ จะประเมิน ๑) ด้านการเตรียมตัวก่อนการสอน เช่น การจัดสภาพห้องเรียน แผนการสอน ความถูกต้องของเนื้อหา สื่อพร้อมสอน บุคลิกภาพ ท่าทางความพร้อมของผู้สอน ๒) ด้านการสอน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียนที่น่าสนใจเหมาะสมกับวัยนักเรียน กิจกรรมการสอน การใช้ถ้อยคำและน้ำเสียงใน การสอน เทคนิคต่างๆ ในการดูแลนักเรียนให้ทำกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ การเสริมแรง การปรับพฤติกรรม กิจกรรมที่สนุกสนาน การทำกิจกรรมของนักเรียน การใช้ภาษา ท่าทางต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ๓) ด้านการประเมินผล มีการประเมินผลนักเรียนตามสภาพความเป็นจริงในระหว่างการเรียนการสอน ๔) ด้านการใช้สื่อการสอน คุณภาพของสื่อเหมาะสมกับวัย ใช้ได้ถูกจังหวะ คุ่มค่า เขียนได้ถูกต้องตามวิธีการของการเขียนพยานุชนะ การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการใช้สื่อ ในการนิเทศขั้นนี้ทำให้เห็นตัวตนและศักยภาพของนิติต ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ การปรับตัว ปรับอารมณ์ ซึ่งจะได้แนวทางในการพัฒนาต่อไป

การนิเทศหลังการสอน อาจารย์นิเทศก์ จะชวนสนทนา ซักถาม และให้นิสิตประเมิน การสอนของตนเองก่อน โดยใช้คำถามเพื่อให้ นิสิตได้วิเคราะห์การสอนของตนเองและผลที่เกิด กับนักเรียน เป็นต้นว่าความรู้สึกต่อการสอน ชั่วโมงนี้เป็นอย่างไร ความพอใจไม่พอใจอย่างไร กิจกรรมใดที่ชอบและรู้สึกว่าจะทำได้ดี เพราะอะไร จึงคิดหรือประเมินตนเองเช่นนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้น มีอะไรบ้าง มีสาเหตุมาจากอะไร เพราะอะไร คิดว่า วิธีแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่ทำไปแล้วรู้สึกอย่างไร เป็นอย่างไร หากจะใช้กิจกรรมดังกล่าวไม่ให้เป็น ปัญหา จะทำอย่างไร ใช้อย่างไรจึงเกิดผลสัมฤทธิ์ ถ้าไม่ใช้วิธีนี้จะมีวิธีอื่นหรือไม่ อย่างไร เพราะอะไร นักเรียนเป็นอย่างไรในขณะที่สอน การให้เนื้อหา นักเรียนไม่ครบและไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เพราะอะไร สื่อที่ใช้มีปัญหาตรงไหน คิดจะแก้ ปัญหาอย่างไร จากการสอนวันนี้จะมีบทเรียนไป ใช้ปรับปรุงในชั่วโมงหน้า หรือไม่ มีอะไรบ้าง และ จะเลือกใช้วิธีใดและใช้อย่างไร ฯลฯ เมื่อให้นิสิตได้ วิเคราะห์การสอนของตนเองและพบวิธีแก้ปัญหาแล้ว โดยที่นิสิตไม่มีปัญหาข้อข้องใจแล้ว อาจารย์นิเทศก์ จึงเพิ่มเติมสิ่งที่พบในการสอนที่นิสิตไม่ได้ กล่าวถึง โดยวิธีใช้คำถามให้นิสิตมองเห็นปัญหา และวิธีการ แก้ปัญหาเพิ่มเติม หลังจากนั้นจะให้ นิสิตอ่านการประเมินการสอนของอาจารย์นิเทศก์ ที่เขียน ไว้ในสมุดบันทึกแผนการสอนซึ่งจะชี้ ปัญหาและเสนอแนะทางเลือกในการแก้ปัญหาอีก วิธีหนึ่ง โดยจะเน้นว่าการประเมินของอาจารย์นิเทศก์ เป็นการเสนอแนะให้เกิดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุง และพัฒนาการสอนของนิสิตเองซึ่งไม่ใช่ตัวชี้วัด

ความสามารถของนิสิต แต่พยายามทำให้นิสิต เกิดความรู้สึกว่าปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้เกิดปัญหา ตามมา ซึ่งจะมีผลดีต่อการพัฒนาตนเอง หลังจากนั้นนิสิตนำบทเรียนที่ได้จากการคิดวิเคราะห์ ผลการสอนและวิธีการแก้ปัญหา มาปรับปรุง กิจกรรม การเรียนและการจัดการเรียนการสอน ในการสอนชั่วโมงต่อไป ในขั้นนี้ทำให้นิสิตได้ วิเคราะห์ การสอนของตนเอง วิเคราะห์นักเรียน และได้แนวทางในการพัฒนาการสอนในชั่วโมงต่อไป ในแต่ละสัปดาห์นิสิตจะเขียนบันทึกประจำสัปดาห์ โดยรวบรวมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นทั้งในด้านการ เรียนการสอนและอื่นๆที่เกี่ยวข้องจากการคิด วิเคราะห์ของนิสิต ความรู้และข้อคิดที่ได้จากการ สนทนาและอภิปรายกับอาจารย์นิเทศก์ ความคิด เกี่ยวกับการเป็นครู ปัญหาใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น และ อื่นๆ ที่อยากเขียน เมื่อเขียนครบ ๑ สัปดาห์ นิสิตจะนำมาส่ง อาจารย์นิเทศก์จะอ่านทำความเข้าใจในสิ่งที่นิสิตเขียน ซึ่งส่วนมากจะเป็นงาน ประจำชั้นของครู ระเบียบวินัยของนักเรียน สังคมและพฤติกรรมของนักเรียน การติดต่อกับ ผู้ปกครองและแนวคิดบางอย่างที่เกิดจากการเรียนรู้ และความสนใจของนิสิตเอง เมื่ออาจารย์นิเทศก์ อ่านแล้วจะบันทึกตอบชื่นชมและแสดงความยินดี ในส่วนที่ดีเพื่อสร้างให้นิสิตมีความมั่นใจและ ภูมิใจในตนเองและชื่นชมความเป็นครูที่ดี แต่ถ้า สิ่งใดที่นิสิตสงสัย กังวลใจ ไม่แน่ใจ ก็จะตอบ ข้อสงสัยและแนะนำให้โดยการเขียนลงในสมุดบันทึก หรือนำมาพูดเพิ่มเติมภายหลัง ผลที่เกิดขึ้นจะ ทำให้อาจารย์นิเทศและนิสิตมีการสื่อสารกันอย่างเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน นิสิตเกิดความไว้วางใจ

อาจารย์นิเทศในการแก้ปัญหาใหม่ๆที่เกิดขึ้นของนิสิตในด้านการสอนและการปฏิบัติงานครูและอื่นๆ ที่อยากปรึกษา

ในการศึกษาการพัฒนาการเรียนการสอนดังกล่าวผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มต้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพจนถึงวันสุดท้ายของการฝึกงานเป็นเวลา ๑๘ สัปดาห์ โดยใช้บันทึกเสียงการประชุม สนทนา ซักถาม ของอาจารย์และนิสิตตามแผนการนิเทศ บันทึกประจำวัน สัปดาห์ของนิสิตและประวัตินิสิต การสังเกตการปฏิบัติงานครูประจำชั้น และการสอน การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการใช้การพูดคุยแบบกันเองเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนงานครูประจำชั้น และการนิเทศของอาจารย์ผู้สอนและการประเมินพฤติกรรมการสอนและพฤติกรรมทั่วไปในระหว่างการฝึกสอน หลังจากนั้นได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดวิเคราะห์ศึกษาผลของการใช้การเรียนการสอนแบบคิดวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า ๑) นิสิตมีผลสัมฤทธิ์ด้านพฤติกรรมการสอนและพฤติกรรมทั่วไปอยู่ในระดับดีมากและมีพัฒนาการ ๒) ลักษณะของนิสิตก่อนการทดลองเป็นคนพูดน้อย พูดซ้ำ และทำงานช้า ไม่มั่นใจในตนเอง และหลังการทดลอง นิสิตมีการเปลี่ยนแปลง คือ ทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ดีขึ้นเป็นลำดับ ไม่กลัวการทำงานหนัก และมีความภาคภูมิใจในตนเอง ๓) นิสิตมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยสามารถระบุปัญหา สาเหตุและแนวทางในการแก้ปัญหาได้ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนา

การจัดการเรียนการสอนของตนเองได้ดีขึ้นจนบรรลุวัตถุประสงค์ของวิชาประสบการณ์ วิชาชีพ ๔) นิสิตมีความพึงพอใจในกระบวนการสอนของอาจารย์ เพราะสอนให้รู้จักคิดวิเคราะห์ ทำให้เห็นภาพงานที่กว้างและชัดเจนโดยอาจารย์ไม่ต้องบอก และพอใจในการเขียนบันทึก การเรียนรู้

ผลการใช้วิธีการเรียนการสอนแบบคิดวิเคราะห์ให้แก่นิสิตด้วยการให้นิสิตได้ปฏิบัติงานวิเคราะห์งานด้วยตนเอง จากการทำงานครูประจำชั้น แผนการสอน การสอนและบันทึกประจำวัน สัปดาห์ของนิสิต โดยใช้คำถามและการอภิปรายซักถาม แล้วนำผลการวิเคราะห์ไปใช้จัดกิจกรรมในแผนต่อไป พบว่านิสิตเกิดการเรียนรู้ในด้านการเตรียมแผนการสอนที่ยืดหยุ่นล่วงหน้า การเตรียมสื่ออย่างเป็นระบบ มีพัฒนาการในการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการประเมินตนเอง สามารถปรับเปลี่ยนวิธีสอนและกิจกรรมเมื่อนักเรียนมีปัญหาและเข้าใจในความแตกต่างของนักเรียนและให้ความสำคัญเกี่ยวกับตัวนักเรียน ดูแลเอาใจใส่นักเรียนทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียน นิสิตมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีความสุขกับการสอนนักเรียน

จากการสังเกตการอ่านบันทึกและการสัมภาษณ์นิสิต จะเห็นได้ว่านิสิตมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการเรียนรู้ ในเชิงเนื้อหา นิสิตได้มีการเรียนรู้ว่าในการสอนที่ดีนั้นจะต้องมีการวางแผนโดยการมอง Out come ของการเรียนรู้นั้นให้ไกลคือ ไม่ใช่เพียงแค่นี้อาหาความรู้ ไม่ใช่ในหนังสือและแบบฝึกหัดที่มีอยู่เรื่องของเนื้อหาความรู้จะต้องให้ได้กว้าง นอกจากนั้นประสบการณ์

การเรียนรู้ของนักเรียนไม่ใช่เฉพาะเรียนรู้ในชั่วโมงนั้นหากแต่จะเป็นสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย เพราะในเชิงเนื้อหาหนังสือก็มองภาพกว้างตั้งแต่การเรียนรู้ในชั้นเรียนจนกระทั่งถึงประสบการณ์ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ที่จะดำรงชีวิตของนักเรียนอีกส่วนหนึ่งก็คือ นิสิตได้มองเห็นผลลัพธ์สำคัญของการสอนก็คือความสุข ความสนุกที่นักเรียนได้จากการเรียน ซึ่งตรงนี้เป็นส่วนที่สำคัญ นิสิตจะใช้ส่วนนี้เป็นตัวชี้ความสำเร็จของการสอนก็คือความสนใจ สายตาที่สนใจของนักเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมที่สนุกสนานของนักเรียน ตัวนี้เป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการสอน การที่กิจกรรมดำเนินไปได้อย่างดีโดยไม่ติดขัด ส่วนนี้เป็นผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญของการสอน นอกจากนี้บทเรียนในเรื่องของการสอน นิสิตก็ยังได้เรียนรู้ในเรื่องของการวางแผนการสอนที่ ยืดหยุ่นเพื่อให้ตอบสนองความต้องการระหว่างบุคคลและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนจะเห็นได้ว่านิสิตเห็นคุณค่าที่ชัดเจนในภาพของการที่จะต้องวางแผนการสอนให้กว้างให้ไกลให้ยาวเอาไว้ก่อนล่วงหน้า เป็นการเตรียมการที่ดี เตรียมเรื่องของสื่อ เรื่องของการใช้สื่อต้องฝึกซ้อมการใช้สื่อให้ดี แต่ในขณะเดียวกันเมื่อเข้าไปสู่ชั้นเรียน นิสิตก็จะให้ความสำคัญกับนักเรียน ซึ่งเป็นผู้เรียนว่าได้เกิดการเรียนรู้อย่างที่ต้องการหรือไม่เพียงใด และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น นิสิตจะปรับเปลี่ยนวิธี การสอน ปรับกิจกรรมเพื่อให้พฤติกรรมการศึกษาของนักเรียนเป็นไปอย่างที่คาดหวัง นี่คือนิทรรศการที่เกี่ยวกับเรื่องของการสอน ซึ่งนิสิตได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน ในการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้จะทำให้เห็นว่านิสิตได้ยืนยันถึงบทเรียนที่

เรียนมา เช่น เรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลเหล่านั้น ตอนที่เรียนมาระดับของการเรียนรู้เป็นเพียงแค่ระดับความรู้ แต่การที่นิสิตได้เอามาฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้ของจริงตรงนี้เป็นหลักประสบการณ์ที่ทำให้นิสิตเกิดความเข้าใจในเรื่องลึกซึ้งขึ้นจนกระทั่งถึงในระดับของคุณค่าและศรัทธาในหลักการเหล่านี้เป็นความเชื่อที่จะฝังลึกไปกับนิสิต นิสิตเห็นคุณค่าของกิจกรรมที่อาจารย์นิเทศก์ได้จัดให้ทั้งในส่วนที่เป็นการให้นิสิตประเมินตนเอง วิเคราะห์และประเมินตนเองจากการพูดคุยหลังฝึกสอนและการบันทึกในบันทึกประจำวัน นิสิตมองว่าตรงนี้เป็นโอกาสที่จะให้นิสิตได้กลับมาคิดใคร่ครวญถึงประสบการณ์ที่ได้อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและมีความหมาย ถ้าไม่มีกิจกรรมเหล่านี้นิสิตบอกว่าการเรียนรู้ก็จะผ่านไป ซึ่งอาจจะหมายความว่าระดับความเข้าใจในเชิงประจักษ์จะน้อยกว่าที่มีกิจกรรมที่เป็นการให้นิสิตวิเคราะห์ การสอนของตนเอง การบันทึกประจำวัน และการตอบโต้ของอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งตรงนี้ก็จะเป็นไปตามแนวเหตุผลที่อาจารย์นิเทศก์ได้วางแผนในเรื่องของรูปแบบการฝึกการคิดวิเคราะห์ให้กับนิสิต การให้นิสิตได้มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถ และความคิดที่ตนเองมีอยู่จากการเรียนตาม หลักสูตรหรือค้นคว้าแสวงหาเพิ่มเติม นับว่าเป็นการส่งเสริมให้นิสิตได้พัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านของความถนัดสิ่งสำคัญคือการที่นิสิตได้เกิดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง ตั้งแต่เริ่มต้นการทำงานจนจบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นเวลา ๓ เดือน นิสิตจะซึมซับความรับผิดชอบในการทำงานและการพัฒนางานอยู่

ตลอดเวลาทำให้นิสิตเกิดกระบวนการพัฒนาการคิดของตนเองขึ้นอย่างหลากหลายด้าน

๑. ด้านความรู้สึกของนิสิต นิสิตรู้สึกว่าคุณเองมีความมั่นใจในการทำงานและมีความสามารถในการทำงานได้คล่องแคล่วขึ้น ทำงานมีระบบขึ้น ทั้งนี้เพราะนิสิตมองเห็นว่าเมื่อตนเองได้รับผิดชอบแล้วทำได้ในระดับที่อาจารย์ยอมรับได้ อีกทั้งเมื่อได้รับการกระตุ้นให้ใช้เหตุผลคิด และพิจารณาปรับให้ เหมาะสม นิสิตก็ยังมี ความมั่นใจในการทำงานมากขึ้นไม่กลัวอีกต่อไป นิสิตมีความภาคภูมิใจที่ทำงานได้สำเร็จและ อาจารย์ไว้วางใจ ทำให้มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพครู มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานว่าถ้าได้ทำงานมากก็จะรู้สึกสนุกและภาคภูมิใจ เช่น ความรับผิดชอบในการจัดห้องทั้งหมด หรือการเขียนบันทึกหลังสอน ซึ่งเป็นงานที่มากกว่าปกติ

๒. ด้านพฤติกรรมการทำงาน นิสิตมีการวางแผนงานอย่างเป็นระบบและจะคล่องแคล่วมากขึ้น การวางแผนล่วงหน้าในการทำงานทุกเรื่อง แม้เรื่องการบริหารงานประจำสัปดาห์จะมีการเก็บข้อมูลที่เกิดขึ้นแต่ละวันไว้แล้วนำไปรวบรวมอีกครั้งหนึ่ง การเขียนแผนการสอนส่งเพื่อปรึกษา อาจารย์นิเทศ นิสิตจะเขียนได้คล่องขึ้น ไม่ต้องวิตกกังวลว่าจะถูกใจอาจารย์นิเทศหรือไม่ แต่จะมองสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนมากกว่า มีทักษะของการเป็นครูโดยรอบตัว เกิดการเรียนรู้เทคนิคต่างๆ เพราะสิ่งที่ตนเองทำนั้นจะเห็นความบกพร่อง ความดิ่งงามได้เอง นิสิตจึงช่างสังเกตในด้านสื่อ กิจกรรม ฯลฯ เพราะพยายามปรับปรุงการทำงานโดยใช้ผลจากการประเมินตนเองทุกครั้ง ทำให้นิสิตประสบความสำเร็จในการสอนและมองเห็น

ช่องทางในการป้องกันปัญหาก่อนที่ปัญหาจะเกิดโดยเฉพาะการประมวลความรู้ความคิดที่ได้จากการบันทึกประจำสัปดาห์ทำให้นำประโยชน์มาใช้ในการทำงานได้มาก นิสิตมีความรู้สึกคิดอย่างครุ่นได้เร็ว โดยไม่ต้องมีอาจารย์นิเทศก์สั่ง นิสิตจะเกิดความรับผิดชอบต่อนักเรียนตลอดเวลา ทำให้นักเรียนมีความศรัทธาต่อครู ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นกับ นิสิตดังกล่าวเป็นการนิเทศที่อาจารย์เป็นเพียงที่ปรึกษาที่ยอมรับความรู้และความคิดที่เกิดขึ้นของ นิสิตมีความรู้สึกว่าคุณเองต้องรับผิดชอบต่อห้องเรียนและนักเรียนทั้งหมดในขณะนั้น นิสิตจึงได้ใช้ความสามารถของตนเองเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ จึงก่อให้เกิดความมุ่งมั่นผูกพันในการที่ต้องพัฒนาตนเองและเด็กนักเรียนด้วยความรู้สึกของความเป็นครู โดยไม่ต้องมีการบอกกล่าวแต่อย่างใด

๓. ด้านบทเรียนสำคัญที่นิสิตได้รับจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ได้พบว่านักเรียนไม่เหมือนกัน ครูต้องคำนึงถึงนักเรียนแต่ละคนในความแตกต่างของแต่ละคนและนักเรียนจะต้องได้รับประโยชน์จากการสอนของครูให้มากที่สุด การคิดในเรื่องของการสอนนี้ต้องคิดให้กว้าง ไม่ควรคิดถึงแค่ตรงนี้ก็พอ เช่นในเรื่องของการสอน การเรียนรู้ของนักเรียนจะต้องคิดไปให้กว้างถึงผลในอนาคตของนักเรียนด้วยว่าสิ่งที่เราสอนให้กับนักเรียนนั้นมันจะไปส่งผลถึงอนาคตของนักเรียน ซึ่งก่อนหน้านี้ก็เรียนมาแล้วรู้แล้วแต่เป็นระดับของหลักการ ระดับของความคิด หลักของการปฏิบัติ เป็นทฤษฎีจำได้ว่า จะต้องทำแบบนี้มองไม่เห็นภาพแต่หลังจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแล้วได้เรียนรู้ความหมาย

ความหมายความสำคัญลึกซึ้งของการจัดการเรียนที่
ต้องสนองต่อความต้องการระหว่างบุคคลของ
นักเรียนมากเชื่อว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ ซึ่งเป็นบทเรียน
ในระดับที่ผ่านการทดลองแล้วเป็นบทเรียนใน
ระดับเชิงประจักษ์ ในด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
นั่นก็คือ เมื่อปัญหาเกิดขึ้นจะต้องแก้ปัญหา
เฉพาะหน้าให้ได้และอย่างดีด้วย ไม่ใช่แก้ไขเพียง
แค่ผ่าน เพราะเด็กจะติดผลการแก้ไขครั้งนี้ตลอด
สิ่งที่เราแก้ไขตรงนั้นมันจะเป็นบทเรียนการเรียนรู้
ของนักเรียนในระยะยาว รู้จักผลการเตรียมตัว
อย่างเป็นระบบ คือ การทำงานอย่างเป็นระบบ
วางแผนไว้ล่วงหน้าคิดให้ไกลๆ และได้ฝึกใน
เรื่องของการคิด คิดไกลๆ คิดให้กว้างๆ คิดใน
ภาพรวม ที่ได้ผลดีและผลเสียในเรื่องที่จะเกิดขึ้น
คิดว่าการกระทำของเราจะเกิดผลอะไรขึ้นมาบ้าง
ทั้งในแง่ผลดีและผลเสีย ซึ่งบทเรียนหรือการเรียนรู้
ที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากแหล่งความรู้สำคัญ คือ
สถานการณ์ที่เกิดขึ้น สถานการณ์การเรียนรู้ต่างๆ
ที่เกิดขึ้นกับตัวเอง ตัวนักเรียนเอง และงานที่ทำ
ในแต่ละครั้ง

ในการนิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
แม้ว่าประสบการณ์ของนิสิตอาจจะน้อยกว่า
อาจารย์แต่นิสิตมีพลัง มีความหวัง มีความรู้
ด้านวิชาการที่ได้รับมาจากคณะครุศาสตร์
พร้อมที่นำมาใช้และพัฒนา อาจารย์นิเทศก์
จึงควรเป็นที่ปรึกษาให้นิสิตนำศักยภาพของ
ตนเองมาใช้เต็มศักยภาพของตนทั้งในด้
วนการเรียนการสอน การดูแลตนเองในวิถีชีวิต
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน จะ
ทำให้นิสิตได้เรียนรู้ด้วยการซึมซับ กระบวนการ

**เรียนรู้ของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง
มีความสุข และมีความภาคภูมิใจในการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพซึ่งจะมีผลต่อการถ่ายทอด
ไปสู่นักเรียน**

ในการจัดการเรียนการสอนแบบคิด
วิเคราะห์ในวิชาประสบการณ์วิชาชีพดังกล่าว
ผู้เขียนมีความเห็นว่าอาจารย์นิเทศก์สามารถจะนำ
มาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและ
การนิเทศวิชาปฏิบัติการวิชาชีพครู ในปัจจุบัน
และอนาคตได้วิธีหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนา
การเรียนการสอนแบบคิดวิเคราะห์จะใช้ได้ผลดีนั้น
อาจารย์จะต้องมีเวลามากพอที่จะให้เวลากับนิสิต
ในการประชุมทั้งก่อนและหลังสอน การสอนเพื่อ
ฝึกให้นิสิตคิดวิเคราะห์และมองเห็นภาพรวมของ
การจัดการเรียนการสอนและการวิเคราะห์ปัญหา
สาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ปัญหาและการเลือก
แนวทางไปใช้ โดยกระตุ้นให้นิสิตได้คิดวิเคราะห์
ด้วยตัวเองด้วยวิธีใช้คำถามนั้น อาจารย์ต้องจัด
เวลาให้นิสิตอย่างสม่ำเสมอทุกครั้งที่นิสิตส่งแผน
การสอนและหลังการสอน อาจารย์ต้องยอมรับ
ตัวตนและศักยภาพของนิสิตที่แสดงออกมาไม่
เหมือนกัน อาจารย์ต้องใช้ความเป็นกัลยาณมิตร
เสริมสร้างและพัฒนาความเชื่อมั่นและความภาค
ภูมิใจในตนเองให้เกิดขึ้นกับนิสิต เพื่อเป็นพลังใน
การพัฒนาการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพให้บรรลุ
วัตถุประสงค์ อาจารย์ต้องมีความอดทนในการ
ฟังความคิดเห็นและแนวทางแก้ปัญหาของนิสิต
และยอมรับสิ่งใหม่ๆ ตามวัยของนิสิต ซึ่งอาจไม่
ตรงกับความคิดเห็นของอาจารย์แต่ต้องให้โอกาส
นิสิตได้กระทำทดลองพิสูจน์ตามความคิดของเขา

แล้วประสานความคิดที่เป็นประโยชน์ทั้งของ อาจารย์และนิสิตที่ทำแล้วเกิดประโยชน์สูงสุดกับ นักเรียนและนิสิต

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติการ วิชาวิชาชีพครูในหลักสูตรใหม่เป็นเวลา ๑ ปี หาก นิสิตได้มีโอกาสได้คิด ได้ทำด้วยตนเองเป็นหลัก โดยมีอาจารย์เป็นเพียงที่ปรึกษา และผู้สอน ผู้เรียนทุ่มเทจิตใจอุทิศเวลาอย่างจริงจังแล้ว คณะครุศาสตร์จะได้บัณฑิตที่มีคุณสมบัติที่พึง ประสงค์ คือ มีความรู้ลึก รู้กว้างในสาระของ ศาสตร์ที่จะสอนและศาสตร์การสอน สามารถ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินและประยุกต์ใช้

ความรู้ในเชิงสหวิทยาการอย่างสร้างสรรค์ มีความสามารถในการแสวงหาและสร้างองค์ความรู้ มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ เข้าใจระบบโครงสร้าง สามารถวิเคราะห์ปัญหาเพื่อพัฒนา และจัดการ เรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพจริง สามารถ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมอย่างมี ประสิทธิภาพ มีคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพ ตระหนักในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ของตนเองต่อวิชาชีพครูและสังคม สามารถ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม รู้จักครองตน และยึดมั่น ในจรรยาบรรณวิชาชีพครู ในการประกอบวิชาชีพ ครูของนิสิตได้ในอนาคต

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์. **คู่มือวิชาปฏิบัติการวิชาชีพครู**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

_____ . **สรุปการสัมมนาของนิสิตประสบการณ์วิชาชีพครู**. กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๓.
(เอกสารอัดสำเนา)

_____ . **การปรับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต** เอกสารประกอบการประชุมคณาจารย์
ครุศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. ๒๕๔๗ (เอกสารอัดสำเนา).

สมศรี เพ็ชรยิ้ม. **การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบคิดวิเคราะห์วิชาประสบการณ์วิชาชีพ ๔**
รายงานวิจัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

สุมน อมรวิวัฒน์. **คิดเป็นตามนัยแห่งมนุษยธรรม**. โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะ
ครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๑.

ภาษาอังกฤษ

Barrows, H. **Designing a Problem Based Curriculum for the Preclinical years**.
New York, 1985.

Stepien, W.J. and Gallagher, S.A. **“Problem – based Learning : As Authentic as
it Gets.”** 1993.

ผู้เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมศรี เพ็ชรยิ้ม อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย